
Copies can be had of:—

THE PROPRIETOR,

Saraswati Grandhamala,

KAKARAPARRU,

TANUKU TALUK, West Godavari Dist.

8 శ్రీశ్రీశ్రీ జవ్వాది లక్ష్మయ్యగారు - ప్రెసిడెంటు యూని
యన్ బోర్డు-డిస్ట్రిక్టు బోర్డు లాండు తాలూకా
బోర్డు-మెంబరు, పెనుగొండ.

రా జ సో మ కు లు.

—

- 1 శ్రీశ్రీశ్రీ జంపన నుబ్బరాజుగారు, పిన్ గిన్ గిరి, చిస
యండ్రకోలను, ఖండపిల్లి.
- 2 ,, శ్రీరాజు చింతలపాటి సూర్యనారాయణరాజు
గారు, ఏలూరుపాసి.
- 3 ,, పెనుమెళ్ళ శీతారామరాజుగారు, ల్యాండ్ మెంబరు,
అజరం.
- 4 ,, ముత్తా సర్వారాయుడుగారు, ల్యాండ్ మెంబరు,
కాకినాడ.
- 5 ,, భారతం సూర్యనారాయణగారు, ఎల్. ఎల్. కె.
ఖండపిల్లి.
- 6 ,, అణివిల్ల చినవెంకటశాస్త్రిగారు, ల్యాండ్ మెంబరు,
కాకరపర్రు.
- 7 ,, ఓసూరి నారాయణస్వామిగారు, అజరం
మెంబరు, సర్పాపురం.
- 8 ,, నెక్కంటి దొరయ్యగారు, అజరం.
- 9 ,, ద్వారంపూడి ఒసవి రెడ్డిగారు, మం. రెడ్డి.
- 10 ,, మొసలికంటి రామారావుగారు, ల్యాండ్ మెంబరు,
కాకినాడ.

- 11 శ్రీశ్రీశ్రీ తణుకు భాస్కరరావుగారు, యల్. యమ్. యస్.
నేత్రశేస్త్రువై గుర్తులు, ఐ. స్పెషలిష్టు, తణుకు.
- 12 ,, అణిపల్లి వెంకటశాస్త్రిగారు, కాకరపర్రు.
- 13 ,, వెలగల నల్లిచెడ్డిగారు, గంగునాథ్.

పోషకులు.

—ఇ—

- 1 శ్రీశ్రీశ్రీ మూతే గంగరాజుగారు } విస్సన్న నేట,
2 ,, మూతే నారాయణరావుగారు } గుండేపల్లి,
3 ,, మూతే పరిసింహారావుగారు } బొమ్మిలదాద్రి,
4 ,, మూతే కృష్ణారావుగారు } ఏలూరు.
5 ,, రంపుసాహెబు, గుత్తా వెంకయ్యచౌదరిగారు,
ఏలూరు.
- 6 ,, కాకర్ల సత్యనాథరావుగారు, సర్పాపురం.
- 7 ,, రాంపుసాహెబు, కిలీచిండి వెంకట్రామరాజుగారు,
ల్యాండులూరు, శృంగవృక్షం.
- 8 ,, టి. జి. బలగారు స్వామిశెట్టిగారు, రాజమండ్రి.
- 9 ,, పుట్టా శ్రీరామకృష్ణయ్యబ్రహ్మవారి, బొమ్మిలదాద్రి,
అన్నదేవరనేట వగయ్యరా యెస్టేట్సు,
కాకినాడ.
- 10 ,, మల్లిడి సత్యనారాయణచెడ్డిగారు, గంగునాథ్.
- 11 ,, సి. సెన్యాసరాజుగారు, డాక్టరు, సామర్లకోట.
- 12 ,, లలిత రామారావుగారు, యం. టి. (హాకోమి
యో) కాకినాడ.

- 13 శ్రీ శ్రీ శ్రీ విస్వావ్రహ్మ చీరాభిగారు, సోమమూర్తులు,
సగరం.
- 14 ,, తిళా వెలసినాభివ్రగారు, అమలూపురం.
- 15 ,, శ్రీ శ్రీ శ్రీ సాగి సూర్యనారాయణ రంజనాభిగారు,
తరంగిణి.
- 16 ,, అంబలపల్లి సూర్య రంజనాభిగారు, అంబలపల్లి గ్రామం.
అంబలపల్లి గ్రామం, అంబలపల్లి గ్రామం.
- 17 ,, వానపర్తి, వానపర్తి గ్రామం, వానపర్తి గ్రామం,
వానపర్తి గ్రామం, వానపర్తి గ్రామం, వానపర్తి గ్రామం,
వానపర్తి గ్రామం.

స ప యు లు.

- 1 శ్రీ శ్రీ శ్రీ సూర్య నారాయణ రంజనాభిగారు, అంబలపల్లి గ్రామం.
- 2 ,, అంబలపల్లి గ్రామం, అంబలపల్లి గ్రామం, అంబలపల్లి గ్రామం,
అంబలపల్లి గ్రామం.
- 3 ,, అంబలపల్లి గ్రామం, అంబలపల్లి గ్రామం, అంబలపల్లి గ్రామం,
అంబలపల్లి గ్రామం, అంబలపల్లి గ్రామం.
- 4 ,, అంబలపల్లి గ్రామం, అంబలపల్లి గ్రామం, అంబలపల్లి గ్రామం,
అంబలపల్లి గ్రామం, అంబలపల్లి గ్రామం.
- 5 ,, అంబలపల్లి గ్రామం, అంబలపల్లి గ్రామం, అంబలపల్లి గ్రామం,
అంబలపల్లి గ్రామం, అంబలపల్లి గ్రామం.
- 6 ,, అంబలపల్లి గ్రామం, అంబలపల్లి గ్రామం, అంబలపల్లి గ్రామం,
అంబలపల్లి గ్రామం, అంబలపల్లి గ్రామం.
- 7 ,, అంబలపల్లి గ్రామం, అంబలపల్లి గ్రామం, అంబలపల్లి గ్రామం,
అంబలపల్లి గ్రామం, అంబలపల్లి గ్రామం.

- 8 శ్రీశ్రీశ్రీకొల్లూరు ముహదేముడుగారు, కరణం, కొక్కిరపల్లి.
- 9 ,, జుహూడి కేశవరావుగారు, బ్యాంకరు, గరగపర్లు.
- 10 ,, మునుకుట్ల వీరన్నగారు, క్లర్కు, పి. డబ్ల్యు. డి. సెటి నేట.
- 11 ,, శిష్టా వెంకటసుబ్బయ్యగారు, సర్పాపురం.
- 12 ,, లిప్పన లక్ష్మీనాథగారు, ముంగివరపుకొట్ల.
- 13 ,, వాజినేయయాజుల గాయను బౌర్రాఘుగారు, కొల్లూపురం.
- 14 ,, కందుకూరి సుబ్బారావుగారు, నిడదవోలు.
- 15 ,, సత్తి రామన్నగారు, నవరప్పాలెం.
- 16 ,, యన్. సి. వి. హనుమానయ్యగారు, మెడికల్ ప్రొజెక్షన్, అత్తిలి.
- 17 ,, భూపతిరాజు సూర్యనారాయణరాజుగారు, ఖండవీలి.
- 18 ,, యెల్లెప్పల్లి వెంకటకృష్ణారావుగారు, ఎం. ఏ., ల్యాండ్మెంటు, గొంట్లవానిపాలెం.
- 19 ,, యం. జె. వెంకటాచార్యయ్యగారు, పోలీసు ఇన్ స్పెక్టరు, సితాపురం.
- 20 ,, నిమిషకవి భవానిశంకరరావుగారు, యశస్విన్, సబ్ ఇన్ స్పెక్టర్, ధవళేశ్వరం.

- 21 శ్రీ శ్రీ శ్రీ మూనిండి నూరింప గారు, ధివిభ్రష్టరం.
- 22 ,, యం. రామకృష్ణయ్యగారు, బొప్పి, నిడమరకొలు.
- 23 ,, జుట్టా శ్రీ గంగనామోదయగారు, పిల్లీసు పిల్ల
ఇం. స్పెక్టరు, ఇం. స్పెక్టరుగా ఉం.
- 24 ,, చెరుకునాడు రామచంద్ర రావుగారు, చెరుకు
నాడు.
- 25 ,, రామయ్య పాటి నరసింహారావు, లక్ష్మణయ్య రావు,
బొందలపూడి.
- 26 ,, నుమ్మలపల్లి వీరభద్ర రావు రావుగారు, (ప్రొ. ప.) గారు,
ప్రొ. సుమిట్ట, పల్వర.
- 27 ,, చిలకూరి వీరేశ్వరరావుగారు, పిల్లీసు
పిల్లీసు పిల్లీసు పిల్లీసు పిల్లీసు, పిల్లీసు పిల్లీసు.
- 28 ,, పోడుపాటి కనక రావుగారు, ఇం. పిల్లీసు, ఇం. పిల్లీసు
కనక, (ప్రొ. ప.) గారు, పిల్లీసు పిల్లీసు.
- 29 ,, పి. వెంకటేశ్వర రావుగారు, పిల్లీసు పిల్లీసు,
ఎఫ్. కనక రావు, పిల్లీసు పిల్లీసు.
- 30 ,, భారతం సురేంద్రరావుగారు, బొప్పి, రామకృష్ణ.
- 31 ,, పెన్. నర్సయ్య ఆనందరావుగారు, పిల్లీసు పిల్లీసు, రామకృష్ణ
గారు, మొక్కాసాదాడు, గో. పిల్లీసు.
- 32 ,, పరిమి ను. బొప్పి రావుగారు, లక్ష్మణయ్య రావు, పిల్లీసు పిల్లీసు.

న ర స్వ తీ గ్రం థ మాల,

హాకరవర్రు, తగూరు తాలూకా, (నల్గొండ గోదావరిజిల్లా.)
స్థాపితము 1923.

ఈ గ్రంథమాలయందు 3 మాసములలో గ్రంథము
గొప్పని రసవంతముగ చరిత్రాత్మకము, అపరాధ రహితము
శోభన నవలలు, నాటకములు ప్రచురింపబడుచు పోవును. భాషా
భివృద్ధిని ప్రోత్సహించుచు, చింతాచూరులుగను
ప్రవేశించు బోధనలు.

1 చంద్రామలమునకు చందా రూ 2 8 0 లు.

ప్రచురించుచును రూ 0 8 0 లు.

1 నిమగ్నంగా APPROVED 6th JANUARY 1925.

2 నాగనిమగ్నంగా పరిశీలనము.

3 సీమానారముగా APPROVED 24th MAY 1927.

4 సంగీతభాష్యము APPROVED.

5 కీచకసథి.

6 పాపము.

7 ఆనందము

8 ,, II } APPROVED.

9 విజయశ్యామ్.

10 ప్రేమముహూర్తము I } APPROVED

11 ,, II } 16th NOVEMBER 1927.

12 విభవరతిరము.

- 13 మహారాష్ట్ర జీవప్రభాశము I } APPROVED.
 14 ,, II }
 15 దుర్గావతి.
 16 హత్యానిరూపణము.
 17 కథావళి } APPROVED 13th NOVEMBER 1928.
 18 నీరజ }
 19 కష్టసుఖములు I } APPROVED.
 20 ,, II }
 21 నీలిపూలు.
 22 పశుసంరక్షణ I
 23 ,, II
 24 అకాలీల సత్యాగ్రహము.
 25 ప్రేమచంద్ర కథలు APPROVED.
 26 గృహవిచ్ఛిత్తి I } APPROVED.
 27 ,, II }
 28 ఠాకూర్ గుర్గాదాస్ I
 29 ,, II
 30 పాపచీస భారత విద్యావిధానము.
 31 పిచ్చిపిల్ల.
 32 నీతిముక్తావళి.
 33 శివసంరక్షణ.
 34 కలము.
 35 రాష్ట్రపాలనాశాస్త్రము.

తొలి పలుకు.

పాతకమహాశయిలార !

నా “ స్నేహాతాకవితాసంఘము ” సకల మంగళప్రబోధములుగు మిత్రలేఖనములే నీవనాధారము లగుటంజేసి, నా బాల్యమిత్రులడగు కాకరపల్లి సత్యనారాయణవర్మగారిది, ఈయిద్దరుగా నెట్టి లేఖలు రాగుండుటంజేసి, యెట్లు కేలకు నొక లేఖ వచ్చినంత “ సుందర్యగమన కంకసాదిగైయెసచు నేను జ్ఞాపకము పుట్టునట్లు చేసిను భగవానుని కృపకు సంతయుఁ బాశుర్యడ న్నది ” సను నొకటి ముదిరి వచ్చియఁగా నాస్థ సవనీత సమా సముపరికి యాతని హృదయము “ భలోక్త ” గా ప్రససింపచు నీ కాలము దిరిగిను నీ సమాధానము నొక ముద్రాయు నావల నొకటియు నుద్దేశించి నేను బోధించుటయు నా యీ విషయము లన్నియుఁ బెన్ని భుండు శిష్యముగ నుండినవని గ్రహించుచు గాక.

కవిభావము లెట్లు మాంబు ముందునో, యెట్లు కల్పితము లగుచుండునో కవి తానొకప్పుడు నిర్భయ లోకంబున విషయమే గానగి నెఱిగింపచు వివరింపచు పరిమలించుచున్నాడను.

నా మిత్రులకు నుంగల ప్రహేళికావములు బురస్కరించు కొనియు, ఎచ్చోక్కడ దృశ్యధాన మొనంగు నవనగరికుండై, గానకళావిభావముండై, ఆంధ్రభూమిలోవిడుండై, స్నేహపా

త్రిండ్రై, కవియై, సరస్వతీ గ్రంథమాల మూలమునఁ జిన్న
 వయసునందె జగద్విఖ్యాతిఁ బొందుచు, భాషాసేవయును,
 దత్తాలక్ష్మస దేశసేవయును జేయుచు, పరోపకారపారీణుడై,
 సుగుణచంద్రుడై, యందఱగును దలలోని నాల్కవలె మెలంగు
 చున్న నా మిత్రుని యుదారగుణ పద్ధతులను జూచి, సంత
 సించియు, మైత్రీభావమును నిలబెట్టుకొనుటకై యీ చిన్ని
 గ్రంథమును నామిత్రునిచే స్థాపింపఁబడిన సరస్వతీ గ్రంథమాల
 కొక పుష్పముగ సమర్పించుకొనుచున్నాఁడను.

ఇట్లు,

బుధ్ధుని నిధేయుఁడు,

రామసుబ్బారాయఁడు.

సంపాదకీయము.

—*—

శ్రీ వాజపేయయుజుల గామనుబ్బారాయణుగారు నాకు చిరకాలము నుండి నిత్రులు. వీరు బాల్యమునుండియు మిగుల పాటుపడి అంగముతో బాటు కృషిచేసి సగళమైన తెలుగు కవిత్వమున కలవడి ఏక్కండ్రు శిష్యులును శరూరుచేసి గొప్పఖ్యాతిని గాంచుచున్నారు. వీరు కొల్లాపురంబున స్థానిక బడిన స్నేహలాతా కవితాసంఘమున కధ్యక్షులయి సభ్యులుగా తగిలున పెక్కుగ్రంథములను వ్రాసియు బ్రచురించియు భాషా సేవ యొనర్చుచున్నారు. వీరి భాషాసేవకంఠయు సంతసించి భాషా పోషకులగు శ్రీ శ్రీ జటపోలు రాణీవారి వారి సెక్కుడు బోధనపొందుచుచున్నారు.

శ్రీ సుబ్బారాయణుగారు నాయందు గల ప్రేమాశీశయముచే నేను చాలకాలమువఱకు వారికి జాబు వ్రాయకుండుటచే నాకు కొండెము కానిన్యముగ నొక జాబు వ్రాసిరి. ఆ జాబును జూచి నేను చకితుడనై సన్నన్యథా తలంచుట భావ్యముకానిని జాబు వ్రాయుటయు దానికి వారు కలము నుద్దేశించి వ్రాయుటయు యీ గ్రంథమున నీతివృత్తము. ఈ పద్య కావ్యమును గించి శ్రీ మహారాణీవారికి వినిపించి నా గ్రంథమాల కొనంగనని వారికి మనవిచేయ వారి యుత్సాహమును

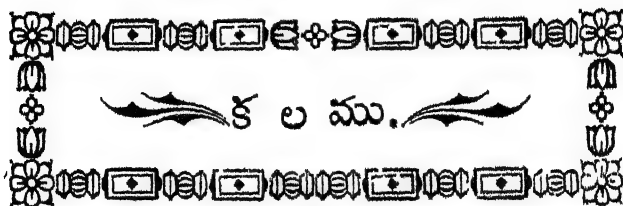
వెలువరింప నా మిత్రులు నా గ్రంథమాలకు దీని నొక కుసుమ
ముగ నొసంగిరి. మా గ్రంథమాల యందెక్కు డభిమాన
ముంచి, మహారాజ్ఞ పోషకత్వమును వహించి సాహాయ్య
మొనగూర్చుచున్న శ్రీ మహారాణీవారికిన్ని నాయందు మిత్ర
వాత్సల్యముంచి యీ గ్రంథమును మా గ్రంథమాల కొనంగిసే
శ్రీ రామసుబ్బారాయణుగారికిన్ని నే నెల్లప్పుడును గృహ
జుండను.

ఇట్లు,

భాషాసేవకుడు,

కే. యస్. యస్. మూర్తి.

శ్రీమత్పురజేవతామైసము.

కలము.

మ. కలమా! మిత్రునిక్లిష్ట న్రాయానగునా? కాదు. పృథ్విముఖ పీఠాని
తలపై బెట్టితి నర్వభారములు స్థగ్యముగా నుండి, సు
స్థిలకు బిన్నలకు యథోచితముగా దాక్షిణ్యముఁ జూపి, వా
రలఁగ్రస్తాభాసగిరిశుభంచునిఁ గర్వమునుటల్ వల్లనా? |
ఉ. శ్రేయముగాదుగర్వమును. కింద దుష్టాము మినులలోనుండు నా
ప్రాయముతోడ స్థగ్యము నాద్యుని కాశగతి త్తి సత్యమే
రాయణాసత్త్వ నిష్ఠుఁ ఁ గానా? మరియొకఁడు పీఠాన్ని ముగి
న్ద్రాయముగాదునీకు కలమా! యింక పై సముదర్శిం గాదుమా? |
మ. కలమా! న్రాయుటమ ఁగి మిరికి నొక వోగార్థములతోమీస నీ
తలపై నుండెడువేళ నెట్లులా సమ భాసలగుగా బట్టి యుం
వల నిశ్రాంతిని జెంగఁగాఁ గును నుగర్లర ప్రాయాసలబునా
గలకాలంబును వ్రాయువేళలను సామ్యులెట్లొ జేకుంజడి. | 3
చ. అని హితబోధ చేసిన యసంశయ మిందుకనేపు పిత్రమిం
చినయటలుండియావలయునీ! యనిద్రుఘ్నము వెన్నెగ్రస్త ముఁ
డన విషయంబడంతయును దానచియుంప నొడంగ నిట్లు నీ
మృతమునదై ర్యమును దుగ్రామాణము నేయుచుదీనగాత్రశక్తి . 4

చ. పరులను బాధపెట్టునటు వ్రాసితినా? మరియాదవీడి, మీ
కరమును బట్టినాననుచు గర్వము జెందితినా? యొకప్పుడే
దురితము లొచరింపుమని తోచినరీతిని సెప్పినాన? యె
క్కరణినివ్రాయవలెనదో? కారణమించుకజెప్పవేడెదన్. 5

ఉ. నీతముగాంచి వ్రాతునని నేర్పున విజ్ఞులు మెచ్చలేదె? నా
వ్రాతలఁజూచిన తటనె పల్వురు పత్రిక కెక్క వ్రాయరే?
ఖ్యాతిగడింపలేదొకొ? సుఖంబును గూర్పఁగలేదొ? లోక మే
రీతినిఁ జెప్పుచుండెనొ పరిస్ఫుటభంగిని చిత్తగింపుమా. 6

ఉ. వ్రాసితినా? దొసంగులను వ్రాసితినా? యన్యతంపు వాక్కులన్
వ్రాసితినా? వివేకమును బాయుచుండుప్పుడు ధర్మవర్ధతుల్
వ్రాసితినా? పతివ్రతలఁ బట్టుమటంచు మాటేటికో యిటుల్
గాసినిఁ బెట్టుచుంటకలికాలమహత్వము? నాదుకర్మమో? 7

ఉ. వ్రాసియెఱుంగ నెన్నఁడునువ్రాయఁగరాని కఠోరవాక్యముల్
వ్రాసిన దానగాను నొకప్పుడునైన నధర్మవాక్యముల్
వ్రాసిన వ్రాతలన్నియును వన్నెయువాసియుఁ గాంచురీతిగా
వ్రాసితి నంచు మీరెఱుంగరా? ననునేల తపింపఁజేసెదో? 8

గీ. నాపలన నపఖ్యాతి యేనాటికైన
వచ్చెనో? లేక నాదు సపర్యలందు
దొసఁగు వాటిలైనో? యేల విసువుఁజెంది
తొలఁగి పొమ్మంచుఁ జెప్పిదో తెలియరాదు.

ఉ. వ్రాసితి స్తోత్రపారములు వన్నెయువాసియుఁగాంచురీతిగా
వ్రాసితి రామగాధ నటుపై శతకంబులు మూడు నావలక్
వ్రాసితి లక్ష్మరాయ నృపవర్యుని జీవితగాధ పూర్తిగా
వ్రాసితిహాస్యకావ్యములువ్రాసితినిర్వదియారుగ్రంథముల్.10

ఉ. వ్రాసితి శంకర స్తవము వ్రాసితి చాటుపులెన్నియేనియున్
వ్రాసితి మాధవంబుమఱివ్రాసితిరాఘవమున్ బ్రయమ్ముగా
వ్రాసితి రత్నమాంబపయి భక్తి దలిర్పఁగ పద్యరాజముల్
వ్రాసితికృష్ణరాయనృపవర్యునిపై మఱికొన్ని పద్యముల్.11

ఉ. వ్రాసితి స్తోత్రపారములు బల్లరు మధురులక్ భజింపఁగా
వ్రాసితిమిత్రరాజములపై నుఱియించుచుఁ బెక్కుపద్యముల్
వ్రాసితి సంఘసభ్యులకు నందలకెక్కుడుగాఁగఁ బద్యముల్
వ్రాసితి నాశిషంబులరక్ ననుఁగొల్పెడుశిష్యులకోటికిక.12

సీ. నామూలమునగాదె భూమిశ లక్ష్మణ

వర్యునితో సేన హాభావములగె

నామూలమునగాదె శ్రీమన్నహారాణి

రత్నమాంబిక కృప ప్రబలుచుంట

నామూలమునగాదె నానాప్రదేశము

లకు బ్రాకె నీ 'సేన హాభావ'విరాస

నామూలమునగాదె నవ్యయానంద సౌ

ఖ్యమ్ము మీ కెల్లప్పు నమఱగలిగె

గీ. నన్ను జేబట్టుట గాదె యెన్నరాని
మిత్ర సౌభాగ్యసంపత్తి మిగులుచుంటు
మఱచినావె? తద్విషయముల్ మనమునందు
నెట్లు జూతువో నన్నింక నెఱుంగరాదు.

13

సీ. కరిగింపగాలేదె? కరినచిత్తులనై సఁ
గాని బల్ సామవాక్యములచేత
పోషింపగాలేదె? పుణ్యంబు జేకూర్చి
సరససత్కవితాప్రచారియై
రక్షింపగాలేదె? పాణింబు వీడెడు
వట్ల “శనిస్తోత్ర” మెట్లు వ్రాసి
మెప్పింపగాలేదె? మేటి రాజులనై సఁ
వెలలేని సన్మానము నొసంగ

గీ. ఛాత్రకోటిని జేకూర్చి సంఘమొకటి
కొల్లపురిమందు స్థాపించి యెల్లగతుల
నీవు ప్రఖ్యాతి గాంచగా నెఱవలేది?
ఇంతకంటెను నీకేగి వింతగలుగుదు?

14

గీ. పాడువ్రాతల నెన్నెన వ్రాసినాన?
టిట్టుపద్యంబు లెన్నెన దీర్చినాన?
కోవభావంబు లెన్నెన జూపినాన?
యేల మాటిమాటికి నన్ను దూలనాడ?

15

శా. ఎన్నోనాళ్లులనుండి మీకరమునం దేర్పాటుగానిల్చి, యె
న్నెన్నోసత్కృతులక రచించి కవులెంతేనికబ్రశంసింపఁగా
విన్నాణంబుగ దేశదేశముల మీపేరందఁగాఁజేసి, మీ
రన్నకబ్రాణమటంచు నెంచితిగదా? న్యాయంబె? యిట్లాడుటల్.

శి. పెద్దల కెట్లు వాసితిను? పిన్నల కెట్లు వచించినాను? యా
పద్దశ వచ్చినప్పడెట్లు పల్కితిను? మిము నఁగాడింపఁగాఁ
దద్దయుమీకుఁ దెల్లముగదా? యిపుడేగికినింక వాయఁగా
వద్దనినొక్కి చెప్పటలు, భావ్యమెనన్నిటించిన్నబుచ్చుటల్. 17

శి. మీరెట్లుఁ ద్రిప్పఁజూతురో మీదు చిత్త
సరణి యెట్లు మాతెడునో యత్తెఱగున చరి
యింప నెంచితిఁగాని మఱెన్నఁడైన
నించుకై నను నీ స్వతంత్రించినాన? 18

శి. అంతవరిశ్రమక గొని, సయమ్మున మిమ్మెదఁ బూజసేసి, మీ
చెంతను నుండి లేఖల రచింపుచుఁ గాలము బుచ్చుచుండ, పి
శ్రాంతినిఁజెందుమంచునిక న్రాయుటమానుమటంచుఁజెప్పటల్
వింతగఁదోచె నామదికి వేయివిధంబులఁ జెప్పనేగికి. 19

శి. వేటుగఁ జెప్పఁగాఁదగునె? విశ్రుతకీర్తులు మీరు కావునక
భారముమీపయివదలి బాల్యమునుండియు మిమ్మువీడ కా
ధారము మీరలంచు నెడఁదక దలపోసితిఁగాని నీ తిర
స్కారముజేసినాన? యొక కాలమునందునఁగాని భూసురా! 20

గీ. నన్నుఁ జేబట్టక మునుపు యెన్ని కార్య
ముల నొనర్చితిరో మీకు తెలియకున్నె ?
యెంత లోకప్రఖ్యాతి గడించినారో
మనములోపల నెంచుడో మాస్యచరిత !

21

చ. కరము విషాదమొందుచు సుఖస్థితిఁ బొసినవేళ చింతలక
బారలెడువేళ రోగమునఁ బ్రుంగుచు మంచము నెచ్చవేళ, నీ
కరమున నిచ్చి బల్ మధురగానము సల్పుచు ధైర్యమివ్వనా?
బరువుగ నిప్పు నేను గనుపట్టితినా ? విడనాడఁ జెల్లునా ? 22

గీతమాల :- కమలనలె నేను మూడక్కరములు గలిగి

యంతకంటెను గెట్టింపు కాంతిఁ గలిగి
యంతకంటెను భోగభాగ్యములు గలిగి
యంతకంటెను మాధుర్యమెంతో కలిగి
యిందునందునఁ బ్రఖ్యాతి సలగుచుండు
గమలనొటకు మాటుగాఁ గలమున్నెఱి
గ్రామముఁ దప్పినఁ దప్పును గాక ; క్రమము
నేల తప్పితినో నీకు నెఱుంగఁజేసెను
కమల చంచలమగు స్వభావమునఁగనరు
కవులకెప్పు లభింపని కఠినచిత్త
నేను సుస్థిరతనగల్గి నెగడుచుందు
కవిజనులపాలి కల్పవృక్షంబు సగుచు

కవిగృహములందు నొప్పు శృంగారల్లక్ష్మీ
 నగుచుఁ గవిజనులెల్లరు నందుచుండు
 ముక్తికాంతనగుచు ధరఁ బొసఁగునట్టి
 సార్థకాభిఖ్యగల నాదుశక్తి నీవు
 కవిజనారాధ్యులైన వైభవముగాంచి
 తెలియక జ్ఞానమునవీడఁ దలఁచినావు
 నిన్ను విడనాడలేక నా నేర్పుఁ జెప్పు
 కొంటి నిఁకనైన నీ చేత నుంచుకొమ్మ.

23

చ. కలమునుగాలముఁ పరుసఁగానృజయించెనుబ్రహ్మ; యందుచే
 నిలుకడలేదుమాకా ధరణిఁ దిరుగాడుచునుండు మెప్పుడుఁ
 నిలువ వశంబుగాదటాఁ నల్పస లోకము తల్లడిల్లు ; నీ
 వలనఁజూచరంబులు బాధయగుట బ్రతియరంబుఁగల్గుట.

మ. అలనాఁడా సరసీజనంభవుఁడు దానిఁకార భేదముతోఁ
 గలముఁ గాలమునృప్తిచేస ధరణిఁగాల్పిల్వదా రెంటికిఁ
 నిలువఁ జూచిసవేళ లోకములకుఁ జేడ్పాటువాటిల్లు ; నీ
 వలనఁ నర్పచరాచరంబుల కిసీ ! భంగంబు సంధిల్లదే? 25

ఉ. చేసిన కార్యములే మదిని సిగ్గొకయింశయులేక చెప్పటల్
 దోసమటలచు నెంచక ము దుఃఖముల నెడువేళ నాత్మయుఁ
 గాసిలువేళ నెవ్వరికిఁ గప్పడు ధర్మ మధర్మ పఁతుల్
 చేసిన వన్ని మై మఱచి చెప్పితి దుఃఖము పెల్లగ్రస్తచుఁ.

26

గీ. ఇప్పుడెచటకై నను నన్ను నేగుమన్న
 నేమిసేతును నా బ్రతుకిట్లుమాతె
 ననుచు నాత్మలోఁ దలపోసి యణగియుండు
 గాని మిమ్మెట్లు వీడంగనాను నాకు ? 27

గీ. అనుచుఁ దనవృత్తమున్ దెలియంగఁ జేసి
 యెట్టకేలకు వలవల నేడ్వసాగె
 నది విలోకించి నంశ నా హృదయ మపై
 క్షణములోపల నీరయ్యె కఱగి కఱగి. 28

ఉ. ఆవల శచ్చరిత్రమును సాంతముగా హృదయంబునందు సం
 భావనఁ జేసినంత గనుపట్టెను నాకు యదార్థమంశయున్
 గావున నీ పఱున్ వదలినాడను దోచినరీతి వ్రాయఁగా
 నేవిధి నైన నీగు నెపుడేనియు మారువచింప నీర్తునే ? 29

చ. అని నచియించినాడ కలమా! యింక నైనను సూరిజిల్లమా
 మనమున నిన్ను నెప్పుడును మాటుకలంప విశేషభక్తితో
 నిను భజియించుచుండు నిక నీవును నాకరమందు నట్టులే
 పనివడినిల్చి శోభిలును భాస్వరసూక్తుల వెల్లడించుమా! 30

మ. కలమా! కైకొనుమా! నమస్తృతులవేడ్త మొరసర్పింతు, నీ
 బలమున్ గాంచివహించింతదగకన్ ప్రజ్ఞానిధుల్ రాట్సుభక్
 లలిమొరన్ దగు బుద్ధిచే నలరితిన్ రారాజులన్ జూచితిన్
 గలిగెన్ భాగ్యములోఁ బులేదునినమా! నాపట్టునీవుండుటన్.

గీ. నీదు వాిత్రలు దా గమనించి కాదె

‘కవిజనారాధ్య’ బిరువవై భవముగాంచు

మని వచించె నాడటు సహస్రావధాని

నాటివిషయంబు నుటవఁగా నాకు తరమె ?

32

ఉ. పొందితిలక్ష్మరాట్టభ్రువు ముందుగనిచ్చిస యారువంజలన్

బొందితి గౌరవోన్నతులు బొందితినావని గ్రంథరాజములే

బొందితి రాజగౌరవము బొందితి సత్కృతి పూజనిన్నయున్

బొందితి వెన్న సత్సవి పొందుగ నీవని వ్రాసినంతటన్. 33

ఉ. పొందితి రత్నమాంబ కృప బొందితి ధాన్యముపడు

[భూమియున్

బొందితిభూషణావళులు బొందితి మేలుగు వస్తుముల్ నుటిన్

బొందితి స్వర్ణకంకణము బొందితి బొందగ రని భాగ్యమున్

బొందితి నెన్ని యేనియునుబొంగుచునీవని వ్రాసినంతటన్. 34

స్తీ మెప్పించితివి గదా మేలైన క్షతమ్ము

వ్రాయించి లక్ష్మణరాజచంద్రు

నిప్పించితివి గదా యెసలేని భాగ్యంబు

నాప్యాయనముగ రత్నాంబచేత

కావించితివి గదా ఘనమైన సత్కృతి

రాజచంద్రుచరితమోజవ్రాసి

తప్పించితివి గదా ముప్పుగూర్చెడు వ్యాధి
 శతకయుగ్మమ్మును సలుపఁజేసి
 రక్షించితివి గదా ప్రమదాలలాఘమున్
 బ్రాసవవేసలచేఁ బియ్యపుడు
 నిలబెట్టితివి గదా సన్నపు బ్రాశ్నింప
 నాశువుగార్గఁ బిద్యముల వ్రాసి
 స్థాపించితివి గదా తలయెత్తి స్నేహం
 తాసంఘు నువనిలోఁ దనరునట్లు
 రాఁజేసితివి గదా ప్రభమీట స్నేహం
 తాసంఘునుందు సద్యక్షపగని
 చూపించితివి గదా సూరులు మెచ్చంగ
 నీకు గల్గిన నడినెగడునట్లు
 చేయించితివి గదా స్నేహము శ్రీ సర
 స్వతోతోడ మేలైన ప్రతిభఁజూపి
 రచియించితివి గదా రాజగోపాలుని
 చెల్వెఁగాం చెడురీతి చెంగలించి

గీ. ఇంతకంటెను మించిన జేది ? యిందు
 నందు గౌరవ సద్గతు లందఁజేసి
 తి ; కలమా ! ధన్యుడనయితి నిక భజింతు
 నిన్ను నెల్ల వేళలయందు నెమ్మతోడ.

గీ. ఆ సరస్వతీ దూపమే యగుచు నిన్ను
దలచినాడను నాదిగు తలపులోన
యట్లుగాకున్న నేరీతి సడదగలుగు
నమిత విఖ్యాతి యుభయ లోకములయందు.

36

—♦ గ వ్య ము. ♦—

ఇది శ్రీమత్పరదేవతా కటకాకటాక్షలక్ష్మి కవితావిచిత్ర,
వాజపేయయాజకుల పవిత్ర, రామనాథ పుత్ర,
కవిజనారాధ్య బిరుదగేయ, సుజనవిధేయ,
రామసుబ్బరాయప్రణీతంబగు “కలము”
అను ఖండకావ్యమునందు

హస్తసాముద్రిక నిలయం, కాకరపర్వ.

+***+

శమయొక్క భూతభవిష్యద్వర్తమానములు తెలుసు
కొనగోరువారు తమ కెండు అరచేతిముద్రలును, పుట్టిన శేరి,
నెల, సంవత్సరము వర్తకాలు సరిపించిన శమ శుభాశుభ
దినములు, శమ స్వభావము, మంచిచెడుగు లేయే సంవత్సర
ములలో గలుగునో ఉంగరములో నుపయోగించుటకు శమకు
లాభ మొనగూర్చు రాయని నిర్ణయించుట మొదలగు నల
హాల నుచితముగా నొనంగెదను.

కె. యస్. యన్. మూర్తి,

PALMIST